

Asia: VN/7796/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lakiehdotus luottotietolain muuttamisesta

Kiitän tietosuojavaltuutetun toimiston saamista lausuntopyynnöistä. Lausuttavana oleva hallituksen esityksen luonnos on erinomaisesti laadittu. Siitä ilmenee riittävän hyvin, miksi on tarpeen tietosuoja-asetuksen (2016/679) lisäksi edelleen pitää voimassa ja esitetyllä tavalla saattaa kansallinen luottotietolaki vastaamaan tietosuoja-asetusta. Esitys sinällään on siis tarpeellinen ja perusteltu.

Esityksen ongelmallisin kohta liittyy luottotietoimintaan sovellettavaksi tulevaan käsittelyn oikeusperusteeseen. Esityksessä on hyvin perusteltu, miksi siinä päädytään esittämään oikeusperusteeksi tietosuoja-asetuksen 6.1. artiklan e-alakohtaa (yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen) esimerkiksi 6.1. artiklan f-alakohtaan (oikeutettu etu) sijasta. Asetuksen 6.1. artiklan e-alakohdasta lausutaan asetuksen johdanto-osan 45 kohdassa: "...jäsenvaltion lainsäädännössä olisi myös määritettävä, olisiko yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksirekisterinpitäjän oltava julkinen viranomainen tai muu julkis- tai yksityisoikeudellinen luonnollinen tai oikeushenkilö..."

Asetus ei siis näytä sulkevan pois mahdollisuutta, että myös yksityisoikeudellisen tahon suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn voitaisiin soveltaa oikeusperusteena tietosuoja-asetuksen 6.1. artiklan esitettyä e-alakohtaa, mikäli siitä niin säädettäisiin. Asia edellyttäisi kuitenkin myös valtiosääntöoikeudellista arviointia.

Yleislakina sovellettavaksi tulevan tietosuoja-asetuksen tarkoituksena on edistää tietojen liikkuvuutta EU:n alueella ja lisätä sähköistä rajat ylittävää kaupankäyntiä. Voi siis syntyä tilanne, jossa Suomen luottotietomarkkinoilla toimisi yrityksiä, joiden päätoimipaikan sijaintimaassa luottotietotoiminnan oikeusperusteena käytettäisiinkin 6.1. art f-alakohtaa. Siksi ja koska komissio

julkaisemassaan GDPR:n seurantaraportissakin esitti huolensa kansallisten lainsäädäntöjen "sirpaloitumisesta" esitykseen olisi tarpeen saada kattava EU-tason kansainvälinen vertailu. Tällä on merkitystä myös sen johdosta, että luottotietotoimintaan liittyen (samoin maksupalveluihin) sovellettavaksi voi tulla ns yhdenluukunperiaate ja yhdenmukaisuusmekanismi. Silloin asian ratkaisu saattaisi tapahtua Euroopan tietosuojaneuvostossa.

Vaikka esityksen mukaan nyt ei ole tarkoitus esittää tietojen tallennusaikaan tehtäviä muutoksia muistutan, että olen tehnyt esityksiä maksuhäiriöiden tallennusajan määrittämisen selkeyttämiseksi.

Arvioin asiaa myös seuraamusjärjestelmän ja lainvalvontaviranomaisen toiminnan kannalta. Henkilötietojen käsittelyn taustalla on yleinen tietosuoja-asetus ja sen kansallisesti määrätty toimivaltainen lainvalvontaviranomainen on tietosuojavaikuttettu, joka voi tarvittaessa määrätä jopa hallinnollisia sakkoja - ei valitettavasti kuitenkaan viranomaisille - tulee luottotietotoiminta rajat ylittävän kaupankäynnin lisääntyessä työllistämään myös tietosuojaviranomaisia. Esityksen jatkovalmistelun yhteydessä olisikin syytä arvioida myös asiaa myös seuraamusjärjestelmän kannalta ja viranomaisten resurssien kannalta.

Eräiden yksityiskohtien osalta totean; esityksessä on hyvä jakso profiloinnista ja automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien käytöstä. Esitykseen olisi kuitenkin hyvä ottaa jakso, jossa käsiteltäisiin profiloinnin lopputuloksena syntyvän henkilötiedon käsittelyä. Samoin toivoisin, että tietojen vastaanottajien asemasta säädettäisiin tarkemmin. Joskus ongelmana on ollut, että sellaista henkilötietoa, jonka tallennusaika luottotietorekisterissä on jo päättynyt käytetään sen vastaanottajan järjestelmissä tuota tallennusaikaa pitempään.

Esityksessä esitetään, että nyt voimassa olevan lain 10 §:ään perustuva oikeus saada ote luottotietorekisteristä kumottaisiin, koska asiasta säädetään tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa (oikeus saada pääsy tietoihin). Ymmärtääkseni asiassa on kuitenkin kysymys kahdesta eri tilanteesta. Pääsyoikeuden nojalla toimitettavat tiedot voivat pitää sisällään 10 §:ssä tarkoitettua otetta nähden tarpeettomankin laajat tiedot suhteessa otteen käyttötilanteisiin.

Esityksessä on erinomaisesti kuvattu ja esitetty kysymykseen tulevat rekisteröidyn oikeudet.

Lakiehdotus maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta

Maksupalvelulain osalta huomautan, että ko. direktiivin ja tietosuoja-asetuksen välinen suhde erityisesti suostumuksen osalta on Euroopan tietosuojaneuvoston lausuttavana.

Lakiehdotus rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Rikosrekisterilain ko. kohdan muuttamiseen liittyvä esitys on tietosuoja-asetuksen mukainen. Rekisterinpitäjän käsitteeseen kuuluu, että se tekee luovutus päätökset, eikä kukaan muu.

Arviot luottotietolain/ maksupalvelulain muutosten taloudellisista vaikutuksista yrityksille

-

Muut huomiot

-

Aarnio Reijo
Tietosuojavaltuutetun toimisto